

Závěry Rady o jazykových znalostech pro zlepšení mobility

(2011/C 372/07)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

S OHLEDEM NA

1. závěry Evropské rady ze zasedání v Barceloně konaného ve dnech 15. a 16. března 2002, které vyzývají k přijetí dalších opatření za účelem lepšího zvládnání základních dovedností, a to zejména výukou alespoň dvou cizích jazyků od útlého věku ⁽¹⁾,
2. závěry Rady ze dne 19. května 2006 o Evropském ukazateli jazykových kompetencí ⁽²⁾, v nichž bylo znovu potvrzeno, že znalost cizích jazyků nejen pomáhá podporovat vzájemné porozumění mezi národy, ale je i předpokladem mobilní pracovní síly a přispívá ke konkurenceschopnosti hospodářství Evropské unie,
3. doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 18. prosince 2006 o klíčových schopnostech pro celoživotní učení ⁽³⁾, které mezi klíčové schopnosti nezbytné pro osobní naplnění, aktivní občanství, sociální soudržnost a zaměstnatelnost ve společnosti založené na znalostech řadí i komunikaci v cizích jazycích,
4. závěry Rady ze dne 25. května 2007 o uceleném rámci ukazatelů a kritérií pro sledování pokroku při plnění lisabonských cílů v oblasti vzdělávání a odborné přípravy ⁽⁴⁾, v nichž byla Komise vyzvána, aby blíže přezkoumala vývoj ukazatelů týkajících se jazykových dovedností,
5. doporučení Rady ze dne 20. listopadu 2008 o mobilitě mladých dobrovolníků v rámci Evropské unie ⁽⁵⁾, které členským státům doporučuje zvyšovat povědomí o významu mezikulturních kompetencí a učení jazyků u mladých lidí, aby se snižovaly bariéry jejich přeshraniční mobility,
6. usnesení Rady ze dne 21. listopadu 2008 o evropské strategii pro mnohojazyčnost ⁽⁶⁾, v němž se členské státy vyzývají, aby prosazovaly mnohojazyčnost s cílem posílit sociální soudržnost, mezikulturní dialog a utváření Evropy, konkurenceschopnost evropského hospodářství a mobilitu a zaměstnatelnost obyvatel a aby propagovaly jazyky Evropské unie ve světě,
7. závěry Rady ze dne 12. května 2009 o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy „ET 2020“, který určil jako priority pro období let 2009 až 2011 potřebu dosáhnout toho, aby občané byli schopni komunikovat kromě své mateřštiny v dalších dvou jazycích, potřebu v příslušných případech podporovat jazykovou výuku v odborném vzdělávání a přípravě a ve vzdělávání dospělých, jakož i potřebu umožnit přístěhovalcům, aby se naučili jazyk hostitelské země ⁽⁷⁾,
8. společnou zprávu Rady a Komise pro rok 2010 ⁽⁸⁾ o pokroku při provádění pracovního programu „Vzdělávání a odborná příprava 2010“, v níž byla konstatována potřeba zvýšení klíčových kompetencí v odborném vzdělávání a přípravě a ve vzdělávání dospělých, a zejména potřeba věnovat větší pozornost v těchto oblastech komunikaci v cizích jazycích,
9. strategii Evropa 2020 přijatou Evropskou radou dne 17. června roku 2010 ⁽⁹⁾ a její dvě stěžejní iniciativy: *Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa* ⁽¹⁰⁾, která uznává potenciální příspěvek jazykových znalostí k dosažení dynamičtějšího trhu práce, a *Mládež v pohybu* ⁽¹¹⁾, která zdůrazňuje, že lepší znalost cizích jazyků bude nevyhnutelně zapotřebí, má-li být mobilita nejen možná, nýbrž i přínosná,
10. doporučení Rady ze dne 28. června 2011 o podpoře mobility mladých lidí ve vzdělávání ⁽¹²⁾, které uznává význam výuky jazyků a získávání mezikulturních schopností již v rané fázi vzdělávání, a to podporou kvalitní jazykové a kulturní přípravy na mobilitu jak ve všeobecném, tak odborném vzdělávání,

PŘIPOMÍNÁJÍC, ŽE

zasedání Evropské rady v Barceloně v roce 2002 určilo jazykové znalosti jako zásadní složku konkurenceschopného hospodářství založeného na znalostech. Znalost cizích jazyků je dovedností užitečnou pro život všech občanů EU, která jim umožňuje využívat ekonomických a sociálních výhod spojených s volným pohybem v rámci Unie,

poskytnutí nejširšího možného přístupu k mobilitě všem, a to i znevýhodněným skupinám, a snížení zbývajících překážek bránících mobilitě je jedním z hlavních strategických cílů politiky EU v oblasti vzdělávání a odborné přípravy,

⁽¹⁾ SN 100/02, bod 44, odrážka 2, s. 19.

⁽²⁾ Úř. věst. C 172, 25.7.2006, s. 1.

⁽³⁾ Úř. věst. L 394, 30.12.2006, s. 10.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 311, 21.12.2007, s. 13.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 319, 13.12.2008, s. 8.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 320, 16.12.2008, s. 1.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 119, 28.5.2009, s. 2.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 117, 6.5.2010, s. 1.

⁽⁹⁾ EUCO 13/10.

⁽¹⁰⁾ Dokument 17066/1/10 REV 1.

⁽¹¹⁾ Dokument 13729/1/10 REV 1.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 199, 7.7.2011, s. 1.

zatímco volný pohyb pracovníků v rámci jednotného trhu EU může přispět ke snížení nesouladu mezi kvalifikací pracovních sil a požadavky trhu práce, studijní a profesní mobilita je i nadále výrazně narušována omezenými znalostmi cizích jazyků,

ZNOVU POTVRZUJÍC, ŽE

odpovědnost za uspořádání systémů vzdělávání a odborné přípravy a jejich obsah sice spočívá na jednotlivých členských státech, evropská spolupráce však hraje důležitou úlohu při stanovení jazykových znalostí, které je třeba rozvinout, jakož i v určování neúčinnějších metodik a nejpříznivějších podmínek pro jejich dosažení,

A S OHLEDEM NA

konferenci předsednictví s názvem *Jazykové znalosti pro profesní a sociální úspěch v Evropě* konající se ve Varšavě v září roku 2011 a na konferenci ministrů EU odpovědných za povinnou školní docházku konající se v Gdaňsku v říjnu roku 2011,

BERE NA VĚDOMÍ

- práci vykonávanou členskými státy v rámci otevřené metody koordinace, za podpory Komise, za účelem posílení příspěvku jazykového vzdělávání k uplatnění mladých lidí na trhu práce, kde znalost cizích jazyků může poskytnout zjevnou výhodu,
- činnosti Platformy podniků pro mnohojazyčnost zřízené Komisí za účelem podpory lepšího využívání jazykových znalostí jakožto způsobu zvyšování konkurenceschopnosti podniků v EU, a zejména malých a středních podniků,
- výsledky Platformy občanské společnosti pro mnohojazyčnost, pokud jde o zajištění všem dostupných příležitostí pro celoživotní učení se jazyků za účelem lepšího sociálního začlenění občanů ze znevýhodněných poměrů, jakož i za účelem podpory jazykové rozmanitosti a mezikulturního dialogu,

VÍTÁ

- zprávu o provádění usnesení Rady ze dne 21. listopadu 2008 o evropské strategii pro mnohojazyčnost vypracovanou Komisí, v níž jsou podrobně popsány iniciativy, které byly učiněny, a pokrok, jehož bylo dosaženo, pokud jde o podporu studia jazyků a jazykové rozmanitosti,
- aktualizaci *Inventáře opatření Společenství v oblasti mnohojazyčnosti* z roku 2011, která mapuje činnosti podniknuté jednotlivými útvary Komise v této oblasti za poslední tři roky

a která výrazně zdůrazňuje skutečnost, že politika mnohojazyčnosti zlepšuje zaměstnatelnost občanů EU a konkurenceschopnost podniků EU,

- zveřejnění strategické příručky *Jazykové studium na předškolní úrovni – zajištění jeho účinnosti a udržitelnosti*, které představuje krok vpřed při zvyšování povědomí o významu jazykového studia od útlého věku,
- zveřejnění zprávy *Poskytování komunikačních dovedností pro trh práce* vzešlé z práce tematické pracovní skupiny „Jazyky pro pracovní uplatnění“ v rámci „ET2020“,

SOUHLASÍ S TÍM, ŽE

1. mobilita ve vzdělávání, to znamená nadnárodní mobilita za účelem získání nových znalostí, dovedností a kompetencí, je jedním z důležitých způsobů, jak mohou občané posílit nejen možnosti svého pracovního uplatnění, zlepšit své mezikulturní povědomí, tvořivost a osobní rozvoj, ale i aktivně se zapojit do společnosti,
2. dobrá znalost cizích jazyků je klíčovou kompetencí nezbytnou pro to, aby se člověk v moderním světě a na trhu práce prosadil. Mnohojazyčnost není pouze součástí evropského dědictví, ale rovněž příležitostí k rozvoji společnosti, která je otevřená, respektuje kulturní rozmanitost a je připravena ke spolupráci,
3. k podpoře studijní a profesní mobility lze významně přispět tím, že v rámci dostupných zdrojů budou zachovány a rozvíjeny evropské nástroje a programy, které podporují výuku jazyků v kontextu formálního i neformálního vzdělávání,
4. obecné jazykové programy sice pomáhají v získávání základních komunikačních dovedností pro každodenní používání, při zvyšování mobility a zaměstnatelnosti pracovníků však mohou být zvláště účinné metodiky, jako například výuka v cizím jazyce metodou CLIL, a to jak v obecném vzdělávání, tak i v odborném vzdělávání a přípravě,
5. s cílem podpořit CLIL by měli být učitelé a školitelé – zejména v oblasti odborného vzdělávání a přípravy – vedeni k získávání vysoce kvalitních jazykových znalostí a měli by mít přístup k vysoce kvalitním výukovým pomůckám,
6. pokud to je to možné a vhodné, měl by být na všech úrovních vzdělávání nabízen v rámci perspektivy celoživotního učení širší výběr jazyků, včetně méně používaných jazyků a jazyků sousedních zemí, a příslušné jazykové a kulturní instituce by rovněž měly poskytovat více informací o těchto jazycích a pomáhat s orientací v této problematice,

7. osvojení jazykových znalostí u lidí, zejména dětí, ze socioekonomicky znevýhodněných poměrů nebo z přistěhovaleckých či romských rodin, nebo u osob se zvláštními vzdělávacími potřebami, může přispět k zajištění lepšího sociálního začlenění a budoucího profesního rozvoje,
8. vysoce kvalitní výuka a studium jazyků – například specializovaného jazyka souvisejícího se zaměstnáním – jsou nezbytné pro internacionalizaci vysokoškolských institucí a zlepšování pracovního uplatnění absolventů,
9. vzhledem k současným demografickým trendům a k potřebě zajistit rovné příležitosti pro rostoucí procento starších občanů EU je rovněž důležité zajistit možnost celoživotního jazykového studia, a to i v pokročilém věku,
7. podporovaly opatření zaměřená na pomoc jak dětem, tak dospělým osobám z rodin migrantů nebo romských rodin, aby se naučily úřední jazyk (nebo jazyky) hostitelské země a jazyk výuky, pokud je odlišný. Dále aby zvážily možnosti, jak dětem z těchto rodin umožnit udržet si a rozvíjet svůj mateřský jazyk,
8. hledaly možnosti uznání a ověření jazykových znalostí mateřského jazyka u dětí a dospělých z rodin migrantů,
9. vedly školy a instituce poskytující odborné i vysokoškolské vzdělávání k tomu, aby přijaly integrované přístupy k jazykové výuce a studiu jazyků,

VYZÝVÁ ČLENSKÉ STÁTY, ABY

1. zintenzivnily úsilí o dosažení barcelonského cíle, například lepší nabídkou jazykové výuky, jejím zkvalitněním a zdůrazňováním jejího významu, a to jak v rámci obecného vzdělávání, odborného vzdělávání a přípravy a ve vysokoškolském studiu, tak i v kontextu celoživotního učení,
2. uznaly význam hodnocení výkonu ve výuce a studiu jazyků, které představuje důležitý aspekt procesu zajišťování kvality,
3. zlepšily počáteční a další odbornou přípravu učitelů jazyků a jazykovou přípravu učitelů jiných předmětů a zároveň zlepšily a usnadnily jejich mobilitu tím, že odstraní co nejvíce administrativních překážek,
4. podnítily inovační způsoby evropské spolupráce, experimentování a nové přístupy k výuce a studiu jazyků, jako je obsahově a jazykově integrované učení (včetně dvojjazyčných škol), příležitosti k mobilitě pro učení jazyka v prostředí, kde je běžně užíván, a případně širší využívání informačních a komunikačních technologií rovněž v tvůrčím prostředí vhodném pro jazykovou výuku,
5. pokud to je možné a vhodné, rozšířily výběr jazyků nabízených ve vzdělávání a odborné přípravě, a zároveň podporovaly výuku méně používaných jazyků a (zejména v pohraničních oblastech) jazyků sousedních zemí, aby usnadnily kulturní, sociální a ekonomické interakce v těchto oblastech,
6. případně zvážily zahrnutí kulturního rozměru do jazykových osnov jakožto důležité součásti budoucí studijní a profesní mobility,

10. podporovaly dialog mezi světem vzdělávání a světem práce lepším zohledněním jazykových potřeb trhu práce, a to nabízením pravidelného poradenství žákům a studentům během celé doby jejich vzdělávání a podporou studia jazyků na pracovišti,
11. zvážily možnosti partnerství veřejného a soukromého sektoru zaměřeného na zajištění získání jazykových znalostí vhodných pro trh práce, zejména v rámci přípravy na mobilitu a odborné stáže v zahraničí,
12. podporovaly prosazování iniciativ v oblasti studia jazyků a prostředí napomáhajících ke studiu jazyků,

VYZÝVÁ KOMISI, ABY

1. podporovala úsilí členských států v oblasti výuky a studia jazyků plným využíváním programů EU a evropských nástrojů v oblasti vzdělávání a odborné přípravy,
2. rozšířila práci na jazykové politice zahájenou během prvního pracovního cyklu „ET 2020“ v rámci tematické skupiny o jazykovém vzdělávání v raném věku, aby zahrnovala další úroveň vzdělávání (základní, nižší sekundární atd.), přičemž rovněž zvlášť zohlednila oblasti odborného vzdělávání a přípravy a vzdělávání dospělých,
3. zvážila předložení návrhu týkajícího se případné referenční úrovně jazykových znalostí s cílem podpořit stále zlepšování jazykového vzdělávání, a to na základě výsledků evropského průzkumu jazykových znalostí, jenž má být zveřejněn v roce 2012, a v rámci dostupných zdrojů,
4. zahájila a šířila celoevropské studie a průzkumy o metodikách a nástrojích studia jazyků, zohlednila při tom kvalitativní aspekty a potřebu zabránit další administrativní zátěži a nákladům a zpřístupnila výsledky odborníkům a osobám s rozhodovací pravomocí na vnitrostátní úrovni,

5. podpořila a usnadnila výměnu informací o dostupných zdrojích pro studium jazyků a podpořila členské státy v praktickém využívání pokynů a nástrojů vypracovaných v rámci jazykové politiky EU,
6. i nadále podporovala Platformu podniků pro mnohojazyčnost a iniciativy tohoto typu vyvíjené příslušnými stranami,

A VYZÝVÁ ČLENSKÉ STÁTY A KOMISI, ABY

1. podpořily mobilitu za účelem studia jazyků, aby studujícím pomohly překonat počáteční jazykové překážky a motivovaly je k získání znalosti alespoň dvou cizích jazyků,
2. si navzájem vyměňovaly zkušenosti a osvědčené postupy s cílem zlepšit účinnost jazykového vzdělávání při zajišťování toho, aby byli mladí lidé vybaveni patřičnou kombinací jazykových znalostí a také schopností pokračovat v osvojování nových dovedností v souladu s budoucími potřebami a zájmy, například podporováním jazyků prostřednictvím stávajících a budoucích platforem a sítí pro učitele a školitele,
3. zdůraznily potřebu specifického jazykového obsahu pro profesní účely, zejména v oblasti odborného vzdělávání a přípravy a v rámci vysokoškolského vzdělávání, jako prostředku ke zvýšení mobility a zaměstnatelnosti,
4. dále vyvíjely nástroje – v rámci dostupných zdrojů a při minimalizaci administrativní zátěže – pro sledování pokroku v oblasti studia jazyků a shromažďovaly kvantitativní i kvalitativní údaje, aby tak určily nejúčinnější postupy a oblasti vyžadující zlepšení,
5. s ohledem na stávající osvědčené postupy prozkoumaly možnosti, jak posílit uznávání a ověřování jazykových znalostí získaných v rámci neformálního a informálního vzdělávání,

6. zvážily využití Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (CEFR), vypracovaného v Radě Evropy, pro:

— podporu užších vazeb mezi CEFR a vnitrostátními a evropskými kvalifikačními rámci,

— rozšíření příležitostí k osvědčování jazykových znalostí získaných žáky a studenty na konci povinné školní docházky a ve vysokoškolském vzdělávání,

7. zajistily vazbu mezi kvalifikací získanou v rámci odborného vzdělávání a přípravy, která zahrnuje jazykové dovednosti, a CEFR, při patřičném využití zdrojů a zkušeností všech příslušných evropských institucí a zúčastněných stran, zejména Rady Evropy a jejího Evropského střediska pro moderní jazyky,

8. prostřednictvím programů EU v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže pokračovaly v podpoře spolupráce mezi vzdělávacími institucemi, jakož i podpoře výměnných programů mezi žáky a studenty, včetně účastníků odborného vzdělávání a přípravy, aby jim napomohly zlepšit jazykové znalosti,

9. případně podporovaly na vnitrostátní úrovni i prostřednictvím evropské spolupráce přípravu materiálů pro studium a výuku méně používaných jazyků,

10. aniž jsou dotčena nadcházející jednání, zvážily možnost zahrnutí studia jazyků mezi prioritní oblasti v budoucí generaci programů EU v oblasti vzdělávání a odborné přípravy.